ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)

της 14ης Σεπτεμβρίου 1999 *

Στην υπόθεση C-170/98,

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους Frank Benyon, νομικό σύμβουλο, και Bernard Mongin, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Carlos Gómez de la Cruz, μέλος της ίδιας υπηρεσίας, Centre Wagner, Kirchberg,

προσφεύγουσα,

κατά

Βασιλείου του Βελγίου, εκπροσωπουμένου από τον Jan Devadder, γενικό σύμβουλο στη γενική διεύθυνση νομικών υποθέσεων του Υπουργείου Εξωτερικών, Εξωτερικού Εμπορίου και Συνεργασίας για την Ανάπτυξη, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο την Πρεσβεία του Βελγίου, 4, rue des Girondins,

καθού,

που έχει ως αντικείμενο να διαπιστωθεί ότι το Βασίλειο του Βελγίου, μη επιτυγχάνοντας είτε να αναπροσαρμόσει τη συμφωνία με τη Δημοκρατία του Ζαΐρ, ώστε να προβλέπει τη δίκαιη, ελεύθερη και μη εισάγουσα διακρίσεις πρόσβαση στα μερίδια φορτίων που αναλογούν στο Βέλγιο, είτε να καταγγείλει τη συμφωνία αυτή, παρέβη

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

τις υποχρεώσεις που υπέχει από τον κανονισμό (ΕΟΚ) 4055/86 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 1986, για την εφαρμογή της αρχής της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών στον τομέα των θαλάσσιων μεταφορών μεταξύ κρατών μελών και μεταξύ κρατών μελών και τρίτων χωρών (ΕΕ L 378, σ. 1), και από συγκεκριμένα τα άρθρα 3 και 4, παράγραφος 1,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους P. Jann, πρόεδρο τμήματος, D. A. O. Edward (εισηγητή) και L. Sevón, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: A. La Pergola

γραμματέας: R. Grass

έχοντας υπόψη την έκθεση του εισηγητή δικαστή,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 20ής Απριλίου 1999,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 8 Μαΐου 1998, η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων άσκησε δυνάμει του άρθρου 169 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 226 ΕΚ) προσφυγή προκειμένου να διαπιστωθεί ότι το Βασίλειο του Βελγίου, μη επιτυγχάνοντας είτε να αναπροσαρμόσει τη συμφωνία με τη Δημοκρατία του Ζαΐρ (νυν Λαϊκή Δημοκρατία του Κογκό), ώστε να προβλέπει τη δίκαιη, ελεύθερη και μη εισάγουσα διακρίσεις πρόσβαση στα μερίδια φορτίων που αναλογούν στο Βέλγιο, είτε να καταγγείλει τη συμφωνία αυτή, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τον κανονισμό (ΕΟΚ) 4055/86 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 1986, για την εφαρμογή της αρχής της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών στον τομέα των θαλάσσιων μεταφορών μεταξύ κρατών μελών και μεταξύ κρατών μελών και τρίτων χωρών (ΕΕ L 378, σ. 1), και συγκεκριμένα από τα άρθρα 3 και 4, παράγραφος 1.

Επί του νομικού πλαισίου

2 Ο κανονισμός 4055/86 σκοπεί, αφενός, στην εφαρμογή του κανονισμού (ΕΟΚ) 954/79 του Συμβουλίου, της 15ης Μαΐου 1979, περί επικυρώσεως από τα κράτη μέλη της συμβάσεως των Ηνωμένων Εθνών περί του Κώδικος Συμπεριφοράς των Ναυτιλιακών Διασκέψεων Τακτικών Γραμμών ή της προσχωρήσεως των κρατών μελών στη σύμβαση (στο εξής: κώδικας συμπεριφοράς) (ΕΕ L 121, σ. 1), και, αφετέρου, στην εφαρμογή της ίδιας συμβάσεως για τα κράτη μέλη που δεν την έχουν κυρώσει.

3 Ο κώδικας συμπεριφοράς θεσπίστηκε στις 6 Απριλίου 1974. Ο κώδικας αυτός έχει ως αντικείμενο, σύμφωνα με την πρώτη αιτιολογική του σκέψη, τη βελτίωση του συστήματος των ναυτιλιακών διασκέψεων. Η Δημοκρατία του Ζαΐρ κύρωσε τον κώδικα αυτόν το 1974 και το Βασίλειο του Βελγίου το 1988.

4 Εφαρμογή του κώδικα συμπεριφοράς στο κοινοτικό δίκαιο συνιστά ο κανονισμός 954/79. Προκειμένου να θέσει σε εφαρμογή ορισμένες ιδιαίτερες πλευρές του

κώδικα και να τον καταστήσει συμβατό με το κοινοτικό δίκαιο, το Συμβούλιο εξέδωσε ορισμένους κανονισμούς, μεταξύ των οποίων και τον κανονισμό 4055/86.

5 Ο κανονισμός αυτός παρέχει στις ναυτιλιακές εταιρίες δικαιώματα στον τομέα παροχής θαλάσσιων υπηρεσιών μεταξύ κρατών μελών καθώς και μεταξύ κρατών μελών και τρίτων χωρών.

6 Το άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 4055/86 ορίζει:

«Η ελεύθερη παροχή υπηρεσιών στον τομέα των θαλασσίων μεταφορών μεταξύ κρατών μελών και μεταξύ κρατών μελών και τρίτων χωρών ισχύει για υπηκόους των κρατών μελών εγκατεστημένους σε κράτος μέλος της Κοινότητας εκτός από το κράτος του αποδέκτη των υπηρεσιών.»

7 Σύμφωνα με το άρθρο 3 του αυτού κανονισμού:

«Οι διακανονισμοί για καταμερισμό φορτίων οι οποίοι περιλαμβάνονται στις υπάρχουσες διμερείς συμφωνιές μεταξύ κρατών μελών και τρίτων χωρών θα καταργηθούν ή θ' αναπροσαρμοσθούν βάσει των διατάξεων του άρθρου 4.»

8 Το άρθρο 4, παράγραφος 1, του κανονισμού 4055/86 ορίζει:

«Οι ισχύοντες διακανονισμοί για καταμερισμό φορτίων που δεν θα καταργηθούν βάσει του άρθρου 3 προσαρμόζονται στην κοινοτική νομοθεσία. Συγκεκριμένα:

α) όσον αφορά τις μεταφορές που διέπονται από τον Κώδικα Συμπεριφοράς των Ναυτιλιακών Διασκέψεων Τακτικών Γραμμών (conférences) των Ηνωμένων Εθνών, τηρούνται ο κώδικας αυτός και οι βάσει του κανονισμού (ΕΟΚ) 954/79 υποχρεώσεις των κρατών μελών

β) όσον αφορά τις μεταφορές που δεν διέπονται από τον κώδικα συμπεριφοράς, οι διακανονισμοί θα αναπροσαρμοστούν το συντομότερο δυνατόν και πάντως πριν από την 1η Ιανουαρίου 1993, ώστε να προβλέπουν τη δίκαιη, ελεύθερη και χωρίς διακρίσεις πρόσβαση όλων των υπηκόων της Κοινότητας, όπως ορίζονται στο άρθρο 1, στα μερίδια φορτίων που αναλογούν στα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη.»

9 Το άρθρο 5, παράγραφος 1, του κανονισμού προβλέπει:

«Οι διακανονισμοί για καταμερισμό φορτίων σε οποιαδήποτε μελλοντική συμφωνία με τρίτες χώρες απαγορεύονται, εκτός εξαιρετικών περιπτώσεων όπου οι κοινοτικές ναυτιλιακές εταιρίες τακτικών γραμμών δεν θα είχαν, σε αντίθετη περίπτωση, πραγματική δυνατότητα συμμετοχής στις μεταφορές προς και από τη συγκεκριμένη τρίτη χώρα. Υπό τις συνθήκες αυτές, είναι δυνατό να επιτραπεί η σύναψη τέτοιου διακανονισμού σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 6.»

10 Σύμφωνα με το άρθρο του 12, ο κανονισμός 4055/86 τέθηκε σε ισχύ την επομένη της δημοσιεύσεώς του στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*, δηλαδή την 1η Ιανουαρίου 1987.

11 Στις 5 Μαρτίου 1981, το Βασίλειο του Βελγίου και η Δημοκρατία του Ζαΐρ υπέγραψαν μια συμφωνία σχετικά με τις θαλάσσιες μεταφορές (στο εξής: συμφωνία Βελγίου-Ζαΐρ).

12 Κατά το άρθρο 1, παράγραφος 1, της συμφωνίας Βελγίου-Ζαΐρ:

« Υπό τον όρο "πλοία συμβαλλομένου μέρους" νοούνται τα εμπορικά πλοία που έχουν νηολογηθεί σε αυτό και φέρουν τη σημαία του σύμφωνα με τη νομοθεσία του.»

13 Το άρθρο 3, παράγραφος 3, της συμφωνίας Βελγίου-Ζαΐρ ορίζει:

« Ως προς τη μεταφορά εμπορευμάτων που διακινούνται μεταξύ των χωρών των δύο μερών διά θαλάσσης, ανεξαρτήτως του λιμένος φορτώσεως ή εκφορτώσεως, το καθεστώς που εφαρμόζεται από τα συμβαλλόμενα μέρη στα πλοία που εκμεταλλεύονται οι αντίστοιχες εγχώριες ναυτιλιακές εταιρίες τους βασίζεται στην κλίμακα κατανομής 40/40/20, ως προς τον ναύλο και τον όγκο των φορτίων.»

14 Το άρθρο 4 της συμφωνίας Βελγίου-Ζαΐρ ορίζει:

«Επιφυλασσομένων των διεθνών δεσμεύσεών του, κάθε συμβαλλόμενο μέρος κατέχει κυριαρχικώς δικαιώματα μεταφοράς εμπορευμάτων που απορρέουν υπέρ αυτού από την παρούσα συμφωνία.»

15 Το άρθρο 18 της συμφωνίας Βελγίου-Ζαΐρ προβλέπει:

«1. Η παρούσα συμφωνία τίθεται σε ισχύ από της αμοιβαίας γνωστοποιήσεως εκ μέρους των συμβαλλομένων μερών της ολοκληρώσεως των διατυπώσεων που απαιτούν οι αντίστοιχες νομοθεσίες τους.

2. Η συμφωνία είναι αορίστου διαρκείας. Πάντως, μπορεί να καταγγελθεί ανά πάσα στιγμή εγγράφως και διά της διπλωματικής οδηγού, τηρουμένης προθεσμίας 6 μηνών.»

16 Το Βασίλειο του Βελγίου γνωστοποίησε την κύρωση της συμφωνίας Βελγίου-Ζαΐρ στη Δημοκρατία του Ζαΐρ στις 13 Ιουνίου 1983 και η τελευταία στο Βασίλειο του Βελγίου στις 13 Απριλίου 1987.

Επί της προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασίας

17 Εκτιμώντας ότι οι ρήτρες καταμερισμού φορτίων που περιέχει η σύμβαση Βελγίου-Ζαΐρ αντιβαίνουν στις διατάξεις και υποχρεώσεις του κανονισμού 4055/86, αφού επιφυλάσσουν τη μεταφορά των φορτίων μεταξύ των μερών στα πλοία που φέρουν

τη σημαία του ενός ή του άλλου μέρους ή τελούν υπό εκμετάλλευση από πρόσωπα ή εταιρίες που έχουν την ιθαγένεια του ενός ή του άλλου μέρους, η Επιτροπή απηύθυνε στο Βασίλειο του Βελγίου, στις 10 Απριλίου 1991, έγγραφο οχλήσεως.

18 Με την από 7 Ιουνίου 1991 απάντησή της, η Βελγική Κυβέρνηση διευκρίνισε ότι στη συγκεκριμένη περίπτωση επρόκειτο για υφιστάμενη συμφωνία, αφού είχε συναφθεί πριν από την ημερομηνία της θέσεως σε ισχύ του κανονισμού 4055/86, ότι εφαρμόζεται de facto από της υπογραφής της το 1981, οπότε δεν αντέβαινε στις διατάξεις του άρθρου 5 του προμνησθέντος κανονισμού.

19 Η Επιτροπή, μη ικανοποιηθείσα από την απάντηση της Βελγικής Κυβερνήσεως, της απηύθυνε, στις 11 Οκτωβρίου 1993, αιτιολογημένη γνώμη στην οποία υπογράμμιζε ότι η συμφωνία Βελγίου-Ζαΐρ ήταν αντίθετη στις διατάξεις του άρθρου 5 του κανονισμού 4055/86 και ότι επεφύλασσε το 40 % των μεταφορών σε βελγικές ναυτιλιακές εταιρίες αποκλείοντας αυτές των άλλων κρατών μελών. Επιπλέον, η Επιτροπή ισχυρίστηκε ότι ο αποκλεισμός αυτός, δεδομένου ότι εισήγε δυσμενείς διακρίσεις, απαγορευόταν σαφώς από το άρθρο 1 του κανονισμού 4055/86.

20 Επιπλέον, η Επιτροπή διευκρίνισε ότι επρόκειτο για νέα συμφωνία, διότι τέθηκε σε ισχύ μετά την 1η Ιανουαρίου 1987.

21 Ωστόσο, κατόπιν λεπτομερέστερης αναλύσεως του φακέλου και δεδομένου ότι οι διατυπώσεις που απαιτεί η βελγική νομοθεσία για τη θέση σε ισχύ της συμφωνίας Βελγίου-Ζαΐρ ολοκληρώθηκαν πριν από τη θέση σε ισχύ του κανονισμού 4055/86, η Επιτροπή κατέληξε ότι η εν λόγω συμφωνία μπορούσε να θεωρηθεί «υφιστάμενη συμφωνία» υποκείμενη στις διατάξεις των άρθρων 3 και 4 του κανονισμού 4055/86.

22 Κατά συνέπεια, η Επιτροπή απηύθυνε, στις 11 Απριλίου 1996, συμπληρωματικό έγγραφο οχλήσεως στο Βασίλειο του Βελγίου. Με το έγγραφο αυτό, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι, παρά τις δηλώσεις στις οποίες είχε επανειλημμένως προβεί η Βελγική Κυβέρνηση, και ιδίως στο από 7 Ιουνίου 1991 έγγραφό της, δεν διέθετε ουδεμία πληροφορία περί του ότι οι αναπροσαρμογές της συμφωνίας Βελγίου-Ζαΐρ είχαν πραγματοποιηθεί. Κατέληξε, επομένως, στο συμπέρασμα ότι το Βασίλειο του Βελγίου, μη προβαίνοντας είτε στην αναπροσαρμογή της εν λόγω συμφωνίας ώστε να δοθεί σε όλους τους υπηκόους της Κοινότητας, όπως ορίζονται στο άρθρο 1 του κανονισμού 4055/86, δίκαιη, ελεύθερη και μη εισάγουσα διακρίσεις πρόσβαση στα μερίδια φορτίων που αναλογούν στο Βέλγιο είτε στην καταγγελία της συμφωνίας, όπως προβλέπει το άρθρο 18, παράγραφος 2, της συμφωνίας Βελγίου-Ζαΐρ, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τις διατάξεις των άρθρων 3 και 4 του κανονισμού 4055/86.

23 Με την από 30 Αυγούστου 1996 απάντησή της, η Βελγική Κυβέρνηση εξέφρασε την ικανοποίησή της για τον λόγο ότι η Επιτροπή θεωρούσε πλέον ότι η συμφωνία Βελγίου-Ζαΐρ υπαγόταν στις διατάξεις του άρθρου 4 του κανονισμού 4055/86 και διευκρίνισε ότι θα συνέχιζε τις αναγκαίες προσπάθειες για να διασφαλίσει την αναπροσαρμογή της.

24 Κατόπιν της απαντήσεως αυτής, η Επιτροπή απηύθυνε, στις 23 Ιουνίου 1997, στη Βελγική Κυβέρνηση συμπληρωματική αιτιολογημένη γνώμη.

25 Με την από 10 Σεπτεμβρίου 1997 απάντησή της η Βελγική Κυβέρνηση αμφισβήτησε, κυρίως, την ορθότητα της θέσεως που υιοθέτησε η Επιτροπή στη συμπληρωματική αιτιολογημένη γνώμη της, σύμφωνα με την οποία οι ταχθείσες προθεσμίες για την αναπροσαρμογή των υφισταμένων διακανονισμών στον τομέα των κατανομής των φορτίων, ως προς τις μεταφορές εμπορευμάτων που διέπονται από τον κώδικα συμπεριφοράς, έχουν εκπνεύσει από τις 30 Μαρτίου 1988. Ύστερα από αυτή την ημερομηνία, η Επιτροπή ήταν υπέρ της ανευρέσεως πρακτικής λύσεως, συνιστώντας μια ανταλλαγή εγγράφων που θα ακύρωναν τους υφιστάμενους διακανονισμούς, και θα ανέστελλε μάλιστα για ένα ορισμένο χρονικό διάστημα τη διαδικασία περί διαπιστώσεως παραβάσεως κράτους μέλους.

26 Δεδομένου ότι δεν έλαβε καμία ανακοίνωση σχετικά με την πραγματική αναπροσαρμογή της συμφωνίας Βελγίου-Ζαΐρ, η Επιτροπή άσκησε την παρούσα προσφυγή.

Επί της προσφυγής

27 Κατά την Επιτροπή, από το άρθρο 1 του κανονισμού 4055/86 προκύπτει ότι αυτός αφορά την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών στον τομέα των θαλάσσιων μεταφορών μεταξύ κρατών μελών και μεταξύ κρατών μελών και τρίτων χωρών προς όφελος των υπηκόων των κρατών μελών που είναι εγκατεστημένοι σε κράτος μέλος της Κοινότητας εκτός από το κράτος του αποδέκτη των υπηρεσιών. Τα άρθρα 3 και 5 του κανονισμού 4055/86 θέσπισαν τους κανόνες που ρυθμίζουν την κατάσταση έναντι των τρίτων χωρών· το άρθρο 3 εφαρμόζεται στις υφιστάμενες συμφωνίες, ενώ το άρθρο 5 αφορά τις μελλοντικές συμφωνίες.

28 Διαπιστώνοντας ότι το άρθρο 18 της συμφωνίας Βελγίου-Ζαΐρ προβλέπει την πρόθεση των δύο μερών να μη δεσμευθούν παρά μόνο μετά την ολοκλήρωση των διατυπώσεων που απαιτούν οι αντίστοιχες νομοθεσίες τους και ότι οι διατυπώσεις αυτές ολοκληρώθηκαν από το Βασίλειο του Βελγίου με την έκδοση του νόμου της 21ης Απριλίου 1983 περί κυρώσεως της εν λόγω συμφωνίας που ανακοινώθηκε στη Δημοκρατία του Ζαΐρ στις 13 Ιουνίου 1983, ήτοι πριν από τη θέση σε ισχύ του κανονισμού 4055/86, η Επιτροπή φρονεί ότι η εν λόγω συμφωνία συνιστά υφιστάμενη συμφωνία που υπόκειται στις διατάξεις των άρθρων 3 και 4 αυτού του κανονισμού.

29 Τις μόνες εξαιρέσεις στην εφαρμογή της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών που καθιερώνει το άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 4055/86 εισάγει το άρθρο 2, ως προς τους μονομερείς περιορισμούς, «κατά παρέκκλιση από το άρθρο 1», και το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχείο β', ως προς τις μεταφορές εμπορευμάτων που δεν διέπονται από τον κώδικα συμπεριφοράς, το οποίο παρέχει πρόσθετη προθεσμία μέχρι την 1η Ιανουαρίου 1993 το αργότερο.

30 Αντιθέτως, δεν παρέχεται προθεσμία στα κράτη μέλη για την αναπροσαρμογή των διακανονισμών στον τομέα καταμερισμού φορτίων ως προς τις μεταφορές εμπορευμάτων που διέπονται από αυτόν τον κώδικα συμπεριφοράς, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 4, παράγραφος 1, στοιχείο α', του κανονισμού 4055/86.

31 Κατά την Επιτροπή, από τα ανωτέρω προκύπτει ότι τα κράτη μέλη που είχαν ήδη κυρώσει τον κώδικα συμπεριφοράς κατά την ημερομηνία θέσεως σε ισχύ του κανονισμού 4055/86 όφειλαν πάραυτα να αναπροσαρμόσουν ή να καταργήσουν τις υφιστάμενες διμερείς συμφωνίες, ήτοι τους διακανονισμούς στον τομέα κατανομής φορτίων.

32 Δεδομένου ότι ο κώδικας συμπεριφοράς κυρώθηκε από το Βασίλειο του Βελγίου το 1988, η Επιτροπή ισχυρίστηκε ότι σε αυτό εναπόκειτο να αναπροσαρμόσει τις συμφωνίες κατανομής φορτίων κατά τον χρόνο αυτό.

33 Η Επιτροπή προσθέτει ότι, έστω και αν οι εν λόγω μεταφορές έπρεπε να εξομοιωθούν προς μεταφορές που δεν διέπονται από τον κώδικα συμπεριφοράς, σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού 4055/86, η τελευταία προθεσμία αναπροσαρμογής των συγκεκριμένων διμερών συμφωνιών ήταν η 1η Ιανουαρίου 1993. Τέλος, είτε οι μεταφορές διέπονται από την παράγραφο 1, στοιχείο α', είτε από το στοιχείο β', του κανονισμού 4055/86, η χρονική περίοδος για την αναπροσαρμογή των διατάξεων στον τομέα κατανομής φορτίων έχει παρέλθει προ πολλού.

34 Η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι δεν απαιτεί την καταγγελία της συμφωνίας Βελγίου-Ζαΐρ, αλλά μόνον την αναπροσαρμογή ή την κατάργηση των διακανονισμών της εν λόγω συμφωνίας, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 3 του κανονισμού 4055/86 που αφορά τις «υφιστάμενες» συμφωνίες. Πάντως, εάν αυτή η αναπροσαρμογή ή κατάργηση δεν γινόταν δεκτή από το έτερο μέρος της συμφωνίας, η εξ ολοκλήρου καταγγελία της συμφωνίας αυτής παρέμενε το έσχατο μέσο τερματισμού της παραβάσεως. Εν πάση περιπτώσει, η παρούσα διαδικασία έχει ως στόχο να διασφαλίσει την εξαφάνιση των διακανονισμών στον τομέα κατανομής φορτίων.

35 Η Βελγική Κυβέρνηση αμφισβητεί την ορθότητα της απόψεως της Επιτροπής κατά την οποία η συμφωνία Βελγίου-Ζαΐρ έπρεπε να έχει αναπροσαρμοστεί κατά την ημερομηνία κυρώσεως του κώδικα συμπεριφοράς από το Βασίλειο του Βελγίου. Κατά την άποψη του τελευταίου, ουδόλως ορίζεται ότι οι ναυτιλιακές συμφωνίες πρέπει να προσαρμόζονται στις διατάξεις του κώδικα συμπεριφοράς το αργότερο κατά την ημερομηνία της θέσεως σε ισχύ του κώδικα αυτού για τους δύο αντισυμβαλλόμενους στη συμφωνία Βελγίου-Ζαΐρ.

36 Επιπλέον, η κυβέρνηση αυτή φρονεί ότι το αίτημα της Επιτροπής για καταγγελία της συμφωνίας Βελγίου-Ζαΐρ είναι δυσανάλογο προς το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα δεδομένου ότι η εν λόγω συμφωνία περιλαμβάνει σειρά διατάξεων που δεν αντιβαίνουν στο κοινοτικό δίκαιο. Πράγματι, η αναπροσαρμογή της συμφωνίας αυτής με τη Λαϊκή Δημοκρατία του Κογκό (πρώην Δημοκρατία του Ζαΐρ) αφορά μόνο τα άρθρα 3 και 4, παράγραφος 1, της συμφωνίας Βελγίου-Ζαΐρ.

37 Η Βελγική Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι πάντοτε εκδήλωνε τη βούλησή της για την τροποποίηση των επίδικων διατάξεων. Επιπλέον, στις 22 Ιουλίου 1998, οι αρχές του Κογκό τόνισαν ότι επιθυμούσαν τη σύγκληση της μικτής επιτροπής που προβλέπει η συμφωνία Βελγίου-Ζαΐρ, αλλ' ότι τα πολιτικά γεγονότα που μεσολάβησαν έκτοτε κατέστησαν αδύνατη την κατάληξη των διαπραγματεύσεων. Συνεπώς, το Βασίλειο του Βελγίου τονίζει ότι δεσμεύεται να ολοκληρώσει την αναπροσαρμογή της συμφωνίας Βελγίου-Ζαΐρ, ευθύς ως το επιτρέψει η πολιτική κατάσταση της Λαϊκής Δημοκρατίας του Κογκό.

38 Δεν αμφισβητείται (βλ., μεταξύ άλλων, τις σκέψεις 21 και 28 της παρούσας αποφάσεως) ότι δεν πρόκειται εν προκειμένω για μελλοντική συμφωνία κατά την έννοια του άρθρου 5 του κανονισμού 4055/86, αλλά για μια συμφωνία στην οποία εφαρμόζονται τα άρθρα 3 και 4 του ως άνω κανονισμού.

39 Ως προς τον καθορισμό της ημερομηνίας από της οποίας έπρεπε να αρχίσει η αναπροσαρμογή της συμφωνίας Βελγίου-Ζαΐρ, το άρθρο 4, παράγραφος 1, του κανονισμού 4055/86 διακρίνει μεταξύ, αφενός, των μεταφορών εμπορευμάτων που διέπονται από τον κώδικα συμπεριφοράς και, αφετέρου, αυτών που δεν διέπονται από τον εν λόγω κώδικα. Μόνον ως προς τις τελευταίες αυτές μεταφορές τάσσει ο κανονισμός 4055/86 στα κράτη μέλη προθεσμία λήγουσα την 1η Ιανουαρίου 1993 για να προβούν στην προβλεπόμενη αναπροσαρμογή. Για τις μεταφορές που διέπονται από τον κώδικα συμπεριφοράς, ουδεμία προθεσμία παρέχεται για την αναπροσαρμογή μιας συμφωνίας.

40 Στις 30 Μαρτίου 1988, το Βασίλειο του Βελγίου κύρωσε τον κώδικα συμπεριφοράς. Όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 10 των προτάσεών του, το γεγονός ότι δεν είχε προβλεφθεί καμία προθεσμία για την αναπροσαρμογή των

μεταφορών που διέπονται από αυτόν τον κώδικα συμπεριφοράς σημαίνει ότι οι διατάξεις της συμφωνίας Βελγίου-Ζαΐρ έπρεπε να αναπροσαρμοστούν αμέσως μετά την κύρωση του εν λόγω κώδικα από το Βασίλειο του Βελγίου.

41 Η Βελγική Κυβέρνηση δεν αμφισβητεί, κατ' ουσίαν, την υποχρέωση τροποποιήσεως των επίδικων διατάξεων, αλλά ισχυρίζεται ότι τα πολιτικά γεγονότα που μεσολάβησαν στο Κογκό κατέστησαν αδύνατη την κατάληξη των διαπραγματεύσεων. Δεσμεύεται να ολοκληρώσει την συμφωνία Βελγίου-Ζαΐρ, ευθύς ως το επιτρέψει η πολιτική κατάσταση στο Κογκό.

42 Συναφώς, πρέπει να επισημανθεί ότι η ύπαρξη ανώμαλης πολιτικής καταστάσεως σε μια τρίτη συμβαλλόμενη χώρα, όπως εν προκειμένω, δεν μπορεί να δικαιολογήσει την ύπαρξη παραβάσεως. Πράγματι, εάν ένα κράτος μέλος συναντά δυσκολίες που καθιστούν αδύνατη την τροποποίηση μιας συμφωνίας, σ' αυτό εναπόκειται να καταγγείλει τη συμφωνία αυτή.

43 Επομένως, διαπιστώνεται ότι το Βασίλειο του Βελγίου, μη επιτυγχάνοντας είτε να αναπροσαρμόσει τη συμφωνία Βελγίου-Ζαΐρ, ώστε να προβλέπει τη δίκαιη, ελεύθερη και μη εισάγουσα διακρίσεις πρόσβαση στα μερίδια φορτίων που αναλογούν στο Βέλγιο, είτε να καταγγείλει τη συμφωνία αυτή, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τον κανονισμό 4055/86, και συγκεκριμένα από τα άρθρα 3 και 4, παράγραφος 1.

Επί των δικαστικών εξόδων

44 Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα. Δεδο-

μένου ότι το Βασίλειο του Βελγίου ηττήθηκε και η Επιτροπή υπέβαλε σχετικό αίτημα, πρέπει το κράτος αυτό να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα)

αποφασίζει:

1) **Το Βασίλειο του Βελγίου, μη επιτυγχάνοντας είτε να αναπροσαρμόσει τη συμφωνία με τη Δημοκρατία του Ζαΐρ (νυν Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό), ώστε να προβλέπει τη δίκαιη, ελεύθερη και μη εισάγουσα διακρίσεις πρόσβαση στα μερίδια φορτίων που αναλογούν στο Βέλγιο, είτε να καταγγείλει τη συμφωνία αυτή, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τον κανονισμό (ΕΟΚ) 4055/86 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 1986, για την εφαρμογή της αρχής της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών στον τομέα των θαλάσσιων μεταφορών μεταξύ κρατών μελών και μεταξύ κρατών μελών και τρίτων χωρών, και συγκεκριμένα από τα άρθρα 3 και 4, παράγραφος 1.**

2) **Καταδικάζει το Βασίλειο του Βελγίου στα δικαστικά έξοδα.**

Jann Edward Sevón

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 14 Σεπτεμβρίου 1999.

Ο Γραμματέας

R. Grass

Ο Πρόεδρος του πρώτου τμήματος

P. Jann